

UCHWAŁA NR.....
RADY MIEJSKIEJ W SZPROTAWIE
z dnia.....

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 poz.49), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026 – 2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szprotawy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Andrzej Stambulski

RZESZÓWA
Andrzej Stambulski

DYREKTOR
CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH

Kowalczyk

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Szprotawie
z dnia
w sprawie uchwalenia
Gminnego Programu Wspierania
Rodziny na lata 2026-2028

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026 – 2028

Spis treści

I. WSTĘP.....	4
II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.....	4
III. DIAGNOZA.....	5
IV. ADRESACI PROGRAMU.....	7
V. ANALIZA SWOT	8
VI. CELE PROGRAMU.....	10
VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	12
VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU.....	13
IX. PLANOWANE DZIAŁANIA ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU.....	13
X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	16
XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU.....	16
XII. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU.....	16
XIII. ZAKOŃCZENIE.....	17

I. WSTĘP

Rodzina stanowi najważniejsze środowisko, w którym rozwija się dziecko oraz w którym kształtują się podstawy funkcjonowania człowieka w społeczeństwie. To właśnie w rodzinie dziecko uczy się norm, wartości, zasad współżycia i wzorców postępowania, które później wpływają na całe jego życie. Stabilna i dobrze funkcjonująca rodzina zapewnia swoim członkom poczucie bezpieczeństwa, wspiera ich rozwój i umożliwia prawidłowe kształtowanie relacji społecznych.

Ochrona rodziny i dziecka jest jednym z fundamentalnych obowiązków państwa. Wskazuje na to między innymi art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który podkreśla znaczenie małżeństwa, rodzicielstwa i macierzyństwa oraz nakłada na państwo obowiązek otoczenia ich szczególną troską. Odpowiednie regulacje zawarte są również w przepisach międzynarodowych oraz ustawodawstwie krajowym, w tym w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 w Gminie Szprotawa jest kontynuacją działań realizowanych w poprzednich latach. Został on opracowany w oparciu o art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jego zadaniem jest wspieranie rodzin w codziennym wychowywaniu dzieci oraz udzielanie pomocy tym, które z różnych powodów mają trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program uwzględnia zarówno bieżące potrzeby mieszkańców, jak i zmieniające się uwarunkowania społeczne.

Rodziny mogą doświadczać wielu sytuacji osłabiających ich prawidłowe funkcjonowanie. Niekorzystne zdarzenia losowe, problemy materialne, brak umiejętności wychowawczych, uzależnienia, przemoc czy nieporadność życiowa potrafią zaburzyć więzi rodzinne i prowadzić do kryzysu. W takich okolicznościach dzieci są szczególnie narażone na brak właściwej opieki i wsparcia. Kiedy możliwości rodziny są niewystarczające do poradzenia sobie z trudnościami, konieczne jest objęcie jej pomocą społeczną, wychowawczą i specjalistyczną.

Niniejszy program wskazuje kierunki działań, które mają na celu nie tylko pomoc rodzinom z problemami, lecz również wzmocnienie działań profilaktycznych, aby zapobiegać sytuacjom kryzysowym i ograniczać ryzyko wykluczenia społecznego. Podstawą programu jest przekonanie, że rodzina – niezależnie od trudności – powinna otrzymać wsparcie umożliwiające jej odzyskanie samodzielności i umiejętności prawidłowego funkcjonowania. Współpraca wielu instytucji, specjalistów oraz lokalnych środowisk ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia dzieciom warunków sprzyjających ich rozwojowi, bezpieczeństwu i dobremu funkcjonowaniu. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, by takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214).
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829).

4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023r. poz. 2809 ze zm.).
8. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szprotawa na lata 2020-2027.

III. DIAGNOZA

W Gminie Szprotawa 2024 roku liczba mieszkańców wyniosła ogółem 18.328 (w tym mieszkańcy w wieku 0-18 lat - 3284).

W 2024 r. 737 osobom wydano decyzje przyznające świadczenia z pomocy społecznej.

Z danych statystycznych tut. Centrum Usług Społecznych wynika, że liczba rodzin, którym udzielono pomocy utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 1 Liczba rodzin objętych pomocą

	2022	2023	2024
Liczba rodzin	638	654	633
Liczba osób w rodzinach	1125	1132	1036
Liczba rodzin z dziećmi	150	141	122
Liczba osób w rodzinach (rodziny z dziećmi)	578	542	469

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych

Z analizy sprawozdań Centrum Usług Społecznych wynika, iż dominującymi problemami rodzin nadal jest: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ochrona macierzyństwa i alkoholizm. Warto podkreślić, że ubóstwo nadal stanowi jeden z głównych powodów ubiegania się o pomoc. Jednocześnie odnotowuje się wzrost standardu i poziomu życia mieszkańców, co znajduje odzwierciedlenie w spadku liczby rodzin korzystających ze wsparcia tutejszego Centrum Usług Społecznych. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej do dochodu rodziny ubiegającej się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej nie wlicza się m. in. świadczenia wychowawczego.

Tabela nr 2 Najczęstsze powody przyznawania pomocy

Powody przyznania pomocy	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	495	848	482	777	421	653
Bezrobocie	177	341	172	303	152	273
Ochrona macierzyństwa	65	277	49	234	34	160
Niepełnosprawność	304	424	300	412	290	371
Długotrwała choroba	313	442	339	462	337	465
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	156	385	162	396	128	337
Alkoholizm	28	39	35	12	31	35

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych

Edukacja przedszkolna i szkolna stanowi kluczowy element lokalnej polityki społecznej, ukierunkowanej na integrację mieszkańców oraz wyrównywanie ich szans rozwojowych. Wczesna edukacja dzieci odgrywa istotną rolę w kształtowaniu kompetencji społecznych, emocjonalnych i poznawczych, co przekłada się na ich dalsze funkcjonowanie w systemie oświaty i życiu społecznym.

Na terenie gminy system edukacyjny opiera się na działaniu przedszkoli oraz szkół podstawowych zlokalizowanych zarówno w mieście, jak i w okolicznych miejscowościach. Placówki te zapewniają dzieciom nie tylko realizację podstawy programowej, ale również dostęp do zajęć dodatkowych, wsparcia pedagogicznego oraz inicjatyw integrujących lokalną społeczność. Dzięki temu edukacja pełni funkcję nie tylko dydaktyczną, lecz także wychowawczą i społeczną, wzmacniając poczucie przynależności, rozwój talentów oraz wyrównując różnice wynikające z uwarunkowań środowiskowych.

Tabela nr 3 Liczba dzieci uczęszczających do Przedszkoli w Gminie Szprotawa

Lata	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba dzieci	615	552	523

Tabela nr 4 Liczba dzieci uczęszczających do Szkół Podstawowych w Gminie Szprotawa

Lata	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba dzieci	1273	1214	1301

Dzieci realizujące obowiązek wychowania przedszkolnego oraz obowiązek szkolny i nauki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, pochodzące z rodzin, w których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, mogą korzystać z dofinansowania do posiłków w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w Szkole i w Domu”. Program ten stanowi ważny element wsparcia socjalnego, umożliwiając zapewnienie dzieciom odpowiednich warunków żywieniowych oraz

przeciwdziałający niedożywieniu. W roku 2024 pomocą objęta została określona liczba dzieci i rodzin spełniających ustawowe przesłanki przyznania świadczenia. Ogółem w roku 2024 z pomocy w ramach programu skorzystało 275 osób w tym 153 dzieci.

Rodziny, które doświadczają trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych bądź socjalizacyjnych, mogą uzyskać specjalistyczne wsparcie ze strony Asystenta Rodziny. W strukturze organizacyjnej tutejszego Centrum Usług Społecznych zatrudnionych jest dwóch asystentów rodziny wykonujących swoje obowiązki na podstawie umów zlecenia. Zakres powierzonych zadań oraz poziom złożoności sytuacji rodzin determinują liczbę rodzin, które mogą pozostawać jednocześnie pod opieką jednego asystenta; zgodnie z obowiązującymi standardami liczba ta nie może przekroczyć 15 rodzin. Należy podkreślić, że współpraca asystenta z rodziną odbywa się wyłącznie za jej zgodą, z poszanowaniem autonomii rodziny, jej możliwości oraz zasobów własnych, a także z wykorzystaniem dostępnych form wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego. Celem nadrzędnym działań asystenta rodziny jest utrzymanie integralności rodziny poprzez udzielenie jej pomocy w pokonywaniu trudności oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych.

Do podstawowych zadań asystenta rodziny należy sporządzenie wnikliwej oceny sytuacji życiowej rodziny oraz opracowanie, wspólnie z jej członkami, indywidualnego planu pracy, obejmującego działania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania rodziny w sferze ekonomicznej, społecznej oraz opiekuńczo-wychowawczej. Plan ten podlega realizacji przy czynnej współpracy rodziny, a jego treść jest przedstawiana do wiadomości pracownikowi socjalnemu odpowiedzialnemu za prowadzenie sprawy.

Wsparciem asystenta rodziny obejmowane są w szczególności te rodziny, w których istnieje realne zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny zmagające się z wielopłaszczyznowymi problemami, często narastającymi przez wiele lat, wynikającymi m.in. z długotrwałych zaniedbań, kryzysów rodzinnych, nieumiejętności organizacji życia codziennego lub braku odpowiednich kompetencji wychowawczych.

W ramach współpracy z rodziną asystenci realizują działania o charakterze edukacyjnym, doradczym i wspierającym, obejmujące m.in.:

- pedagogizację rodziców w zakresie prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych i stosowaniu właściwych metod wychowawczych,
- pomoc w organizacji gospodarstwa domowego i racjonalnym zarządzaniu budżetem,
- wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych i kontaktach z instytucjami,
- działania z zakresu aktywizacji zawodowej oraz poradnictwa w obszarze zatrudnienia.

Ważnym elementem pracy asystenta rodziny jest także kontynuowanie działań wspierających w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, tak aby możliwe było stworzenie warunków do jego powrotu do środowiska rodzinnego, o ile leży to w najlepiej pojętym interesie dziecka.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny są rodziny zamieszkujące na terenie gminy, które z różnych przyczyn wykazują trudności w prawidłowym wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagają wsparcia w zakresie przywracania lub wzmacniania zdolności do zapewnienia dzieciom właściwych warunków rozwoju. Program obejmuje w szczególności rodziny, w których istnieje realne lub potencjalne zagrożenie umieszczenia małoletnich w pieczy zastępczej, a także rodziny, z których dzieci zostały już w pieczy

zastępczej umieszczone i których sytuacja wymaga wdrożenia działań naprawczych i stabilizujących, ukierunkowanych na odbudowę i utrzymanie prawidłowych funkcji rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego.

Program adresowany jest również do rodzin, w których stwierdza się niewydolność opiekuńczo-wychowawczą wynikającą z niezaradności życiowej, braku umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, trudności w organizacji życia rodzinnego, zaburzeń relacji interpersonalnych oraz niewłaściwych postaw rodzicielskich. W wielu przypadkach dysfunkcje te są dodatkowo pogłębiane przez problemy natury społecznej, emocjonalnej lub zdrowotnej, w szczególności przez uzależnienia, przemoc domową, kryzysy rodzinne, zaburzenia zdrowia psychicznego bądź długotrwałe bezrobocie. Czynniki te w sposób istotny zakłócają realizację przez rodzinę podstawowych obowiązków wobec małoletnich, co prowadzi do powstawania zaniedbań w zakresie zaspokajania ich podstawowych potrzeb rozwojowych.

W kręgu adresatów Programu znajdują się także małoletni wychowujący się w środowiskach rodzinnych dotkniętych zaburzeniami funkcjonowania. Dzieci i młodzież narażone na chroniczne zaniedbania, depryzację potrzeb, brak stabilności emocjonalnej czy niewłaściwe wzorce społeczne wykazują podwyższone ryzyko występowania trudności edukacyjnych, zaburzeń adaptacyjnych, zachowań społecznie nieakceptowanych, izolacji rówieśniczej oraz podejmowania działań o charakterze ryzykownym, mogących prowadzić do konfliktów z prawem. Zaburzenia te, utrwalone w dłuższym okresie, powodują narastanie deficytów rozwojowych i znacząco ograniczają szanse dziecka na prawidłowy rozwój oraz przyszłą samodzielność życiową.

Ujęcie powyższych grup jako adresatów Programu ma na celu zapewnienie kompleksowego i skoordynowanego wsparcia, adekwatnego do stopnia i rodzaju stwierdzonych potrzeb, a także umożliwienie prowadzenia działań profilaktycznych, interwencyjnych i wspierających. Działania realizowane w ramach Programu mają służyć przywróceniu rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzmacnianiu kompetencji rodziców, niwelowaniu stwierdzonych dysfunkcji oraz zapewnianiu małoletnim warunków sprzyjających ich wszechstronnemu rozwojowi i bezpieczeństwu. Program obejmuje zatem wszystkie rodziny, które w ocenie służb społecznych, instytucji systemu wsparcia lub na podstawie zgłoszenia własnego wymagają udzielenia pomocy w celu poprawy ich funkcjonowania oraz ochrony dobra dziecka.

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT została opracowana na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji rodzin w gminie Szprotawa oraz zgłoszonych przez podmioty realizujące zadania w obszarze wsparcia rodziny potrzeb i oczekiwań. Celem sporządzenia analizy jest usystematyzowana identyfikacja mocnych i słabych stron funkcjonującego systemu wsparcia rodzin, jak również określenie szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych. Uzyskane wyniki stanowią materiał wyjściowy do formułowania kierunków działań, planowania strategicznego oraz doskonalenia lokalnej polityki społecznej w zakresie wspierania rodzin.

Mocne strony	Słabe strony
- kwalifikacje, wiedza i doświadczenie pracowników socjalnych, - dobre rozpoznanie środowiska przez	- brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań mających na celu poprawę ich sytuacji

pracowników centrum usług społecznych, pracowników oświaty, - zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny - poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym - wspieranie rodzin w codziennym funkcjonowaniu przez współpracę z asystentem rodziny, - współdziałanie instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny - programy edukacyjne w szkołach - Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego - Działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - rozwinięta infrastruktura sportowa -rozwinięta infrastruktura socjalna (brak mieszkań treningowych i wspomaganych)	życiowej wyuczona bezradność i uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, - brak rodzin wspierających, - mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej - utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego(psycholog, psychiatra, terapie rodzinne) oraz niechęć rodzin do korzystania z porad specjalistów, - brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych
Szanse	Zagrożenia
- rozwój współpracy instytucjonalnej - wzrost świadomości jaką wartość niesie za sobą rodzina - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży - realizacja rządowych programów na rzecz wspierania rodziny - ciągłe doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre Centrum Usług Społecznych	- niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, trudności w interpretacji przepisów -postrzeganie Centrum Usług Społecznych jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego - trudności z motywowaniem rodzin do zmiany stylu życia, -zanik więzi i tradycji rodzinnych, - wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, narastająca przemoc,

Przeprowadzona analiza SWOT wskazuje, że system wsparcia rodzin w gminie Szprotawa posiada solidne fundamenty organizacyjne oraz kompetentną kadre, jednak wymaga dalszego rozwoju w zakresie dostępności specjalistycznych usług, infrastruktury oraz zwiększenia zasobów finansowych i kadrowych. Wykorzystanie dostępnych szans zewnętrznych, w szczególności możliwości pozyskania funduszy oraz rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej, może znacząco wzmocnić efektywność systemu. Jednocześnie niezbędne jest monitorowanie zagrożeń oraz wdrażanie działań zapobiegawczych, aby ograniczyć negatywny wpływ czynników zewnętrznych na sytuację rodzin w gminie.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz wzmacnianie ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Uzasadnienie:

Istotą działań systemu wspierania rodziny jest wczesne reagowanie na pojawiające się trudności, zanim doprowadzą one do głębokich kryzysów zagrażających dobru dziecka. Wsparcie rodzin w odbudowaniu prawidłowego funkcjonowania pozwala na stworzenie stabilnych warunków wychowawczych, ograniczenie konieczności kierowania dzieci do pieczy zastępczej, a także wzmacnianie zasobów rodziny jako podstawowej jednostki systemu społecznego. Realizacja celu głównego jest zgodna z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która podkreśla konieczność priorytetowego wspierania rodziny naturalnej.

Cele szczegółowe

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Szprotawie

Uzasadnienie:

Prowadzenie systematycznej diagnozy i analizy środowisk rodzinnych jest niezbędne dla prawidłowej realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Umożliwia wczesne rozpoznanie potrzeb oraz zagrożeń występujących w rodzinach, co pozwala na dobór adekwatnych form wsparcia oraz podejmowanie działań profilaktycznych. Rzetelnie przeprowadzona diagnoza stanowi podstawę opracowania i realizacji planów pracy z rodziną, a także usprawnia koordynację działań międzyinstytucjonalnych. Dzięki temu pracownicy CUS w Szprotawie mogą skuteczniej przeciwdziałać kryzysom opiekuńczo-wychowawczym, wzmacniać funkcje rodziny oraz ograniczać konieczność kierowania dzieci do pieczy zastępczej.

Zadania:

- sporządzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej, trudności,
- praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcje rodziny.

2. Zapewnienie podstawowych warunków socjalno-bytowych rodzinom z dziećmi.

Uzasadnienie:

Braki materialne, niewystarczające warunki mieszkaniowe lub ograniczony dostęp do świadczeń i usług społecznych często prowadzą do pogłębiania się dysfunkcji rodziny. Zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych stanowi fundament do realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Stabilizacja sytuacji socjalnej rodziny sprzyja poprawie bezpieczeństwa dziecka, budowaniu prawidłowych relacji oraz umożliwia rodzicom koncentrację na działaniach naprawczych, edukacyjnych i wychowawczych.

Zadania:

- objęcie dożywianiem dzieci z przedszkoli i uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Szprotawa w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie Gminy Szprotawa,
- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej realizowane na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku i innych niezbędnych potrzeb dla osoby lub rodziny, która jest tego pozbawiona.

3. Ograniczanie sytuacji kryzysowych oraz negatywnych konsekwencji wynikających z niewydolności opiekuńczo-wychowawczej poprzez podnoszenie świadomości i kompetencji rodzin.

Uzasadnienie:

Trudności wychowawcze i kryzysy rodzinne często wynikają z braku wiedzy na temat prawidłowej opieki, wychowania, komunikacji oraz radzenia sobie z problemami. Systematyczna edukacja rodziców, wsparcie specjalistyczne oraz wzmocnienie ich kompetencji prowadzą do redukcji zachowań ryzykownych, poprawy dobrostanu dziecka i zmniejszenia liczby interwencji kryzysowych. Działania te sprzyjają trwałej zmianie postaw i umożliwiają rodzinie samodzielne radzenie sobie w przyszłości.

Zadania:

- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym placówkami służby zdrowia,
- motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia lub niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień- współpraca z Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szprotawie
- podjęcie terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową- współpraca z policją oraz Zespołem Interdyscyplinarnym,
- angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe i motywujących do podjęcia zatrudnienia,
- angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznych warsztatów w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, pogłębienie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności z placówkami oświatowymi, policją, służbą zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, Centrum Usług Społecznych w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym i społecznym

4. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Uzasadnienie:

Utrzymanie więzi rodzinnych i reintegracja dziecka z rodziną naturalną są priorytetami polityki rodzinnej państwa. Silne relacje rodzinne wpływają na prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny dziecka oraz pozwalają na budowanie trwałego poczucia bezpieczeństwa. W wielu przypadkach odpowiednio dobrane działania, takie jak terapia rodzinna, wsparcie asystenta rodziny czy współpraca ze służbami społecznymi, umożliwiają rodzicom odzyskanie kompetencji wychowawczych i stworzenie warunków do powrotu dziecka do domu. Reintegracja rodziny jest rozwiązaniem najkorzystniejszym zarówno dla dziecka, jak i dla systemu pomocy społecznej.

Zadania:

- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny biologicznej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez wsparcie asystenta rodziny.

5. Podejmowanie działań profilaktycznych

Uzasadnienie:

Podejmowanie działań profilaktycznych jest kluczowym elementem skutecznego wspierania rodziny, ponieważ umożliwia wczesne rozpoznanie trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziała ich pogłębianiu. Profilaktyka sprzyja tworzeniu bezpiecznego i stabilnego środowiska domowego, wzmacnia kompetencje rodziców oraz zwiększa ich zdolność do samodzielnego radzenia sobie z wyzwaniami dnia codziennego. Dzięki regularnym działaniom edukacyjnym, wsparciu specjalistów oraz monitorowaniu sytuacji rodzin możliwe jest ograniczenie ryzyka występowania zaniedbań, przemocy, kryzysów rodzinnych czy konieczności podejmowania interwencji w postaci umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną. Skuteczna profilaktyka pozwala więc działać zanim pojawią się poważne dysfunkcje, a tym samym wspiera utrzymanie dziecka w rodzinie i wzmacnia jej naturalne zasoby.

Zadania:

- udział w lokalnych kampaniach, których celem jest wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie,
- specjalistyczne wsparcie.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być:

1. polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
2. zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin,
3. zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
4. wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa rodziny, więzi rodzinnych,
5. zwiększenie dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego,
6. ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego
7. wzrost kompetencji rodzicielskich, poprawa w wypełnianiu ról społecznych,
8. pełniejsze wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny

VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program realizowany będzie w latach 2026-2028 na terenie Gminy Szprotawa.

IX. PLANOWANE DZIAŁANIA ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Szprotawa na lata 2026–2028 jest Centrum Usług Społecznych w Szprotawie. Realizacja Programu będzie prowadzona przez asystentów rodziny, we współpracy z pracownikami socjalnymi, jednostkami organizacyjnymi gminy oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w system wsparcia rodziny. Do zadań koordynatora należy również analiza oraz rozpatrywanie wniosków, propozycji i uwag zgłaszanych przez instytucje uczestniczące w wykonywaniu Programu, w celu zapewnienia jego skuteczności i adekwatności do potrzeb mieszkańców. Program zakłada systematyczną współpracę pomiędzy gminnymi instytucjami, placówkami oświatowymi, podmiotami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz służbami wspierającymi bezpieczeństwo i prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Współdziałanie będzie obejmować w szczególności: wymianę informacji, podejmowanie działań profilaktycznych, prowadzenie pracy z rodziną, organizowanie wsparcia specjalistycznego, realizację inicjatyw środowiskowych oraz monitorowanie sytuacji rodzin objętych pomocą. Szczegółowe obszary współpracy, zakres powierzonych zadań oraz przypisanie ich poszczególnym realizatorom określono w tabelarycznym zestawieniu stanowiącym integralną część Programu.

Tabela nr 4. Zakładana współpraca z instytucjami

Lp.	Instytucja	Zadania/zakres współpracy
I	Urząd Miejski w Szprotawie	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw ukierunkowanych na promowanie i kształtowanie pozytywnych modeli życia rodzinnego, w tym m.in. uczestnictwo w kampaniach na rzecz wzmacniania więzi rodzinnych. Poprawa warunków mieszkaniowych dysponowanie lokali socjalnych i komunalnych
II	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu	Świadczenie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów rodzin zastępczych oraz wspieranie rodzin biologicznych w procesie reintegracji, Zapewnienie dzieciom opieki zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielania wsparcia osobom usamodzielniającym się po opuszczeniu rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
III	Centrum Usług Społecznych	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

		wsparcia i pomocy asystenta rodziny. Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej- zabezpieczenie podstawowych potrzeb. Zapewnienie infrastruktury i dostępności w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie oraz umożliwienie wyjścia z zaistniałego kryzysu. Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
IV	Zespół Interdyscyplinarny w Szprotawie	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny. Realizacja programów osłonowych w ramach wspierania jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
V	Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Burmistrzu Szprotawy	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz osobom doznającym przemocy domowej dostępu do specjalistycznych form wsparcia. Inicjowanie i wspieranie realizacji programów przeciwdziałających patologii-profilaktyki uzależnień. Finansowanie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży oraz prowadzenie placówek wsparcia dziennego. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
VI	Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Żaganiu	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
VII	Kuratorzy sądowi w Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej w Żaganiu	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
VIII	Placówki Oświatowe z terenu Gminy Szprotawa	Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych. Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Uświadamianie rodzicom potrzeb edukacyjnych

		dzieci i młodzieży. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci- zajęcia terapii pedagogicznej, socjoterapeutycznej, prowadzenie zajęć wyrównawczych. Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
IX	Komisariat Policji w Szprotawie, dzielnicowi Gminy Szprotawa	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Szprotawa. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodzin
X	Szprotawski Dom Kultury	Kształtowanie postaw kulturalnych i wychowanie przez sztukę, pobudzanie oraz wspieranie aktywności społecznej związanej kulturą. Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań i talentów.
XI	Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej w Szprotawie	Podstawowa opieka i profilaktyka zdrowotna. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny
XII	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Szprotawie	Diagnozowanie trudności edukacyjnych, emocjonalnych i wychowawczych dzieci i młodzieży. Oferowanie wsparcia terapeutycznego, logopedycznego, psychologicznego dla uczniów i rodziców. Wspólne opracowywanie planów wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej, kierowanie dzieci wymagających specjalistycznej diagnozy i terapii do poradni oraz koordynacji działań w zakresie pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla rodzin. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
XIII	Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny. Wspieranie działań w zakresie realizowania programów na rzecz rodziny oraz upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin.

Proponowane działania w ramach niniejszego programu będą realizowane głównie przez instytucje działające na poziomie gminy, przy ścisłej współpracy z podmiotami

funkcjonującymi w strukturach powiatu. U podstaw takiego rozwiązania leży potrzeba zapewnienia rodzinom możliwie najbliższego, dostępnego i spójnego systemu wsparcia. Zadania obejmujące pracę z dzieckiem i rodziną będą prowadzone zarówno przez jednostki samorządowe, jak i organizacje pozarządowe oraz inne instytucje, którym gmina powierzy wykonanie określonych usług społecznych. Realizacja zaplanowanych działań przez różnorodne podmioty umożliwi stworzenie otoczenia sprzyjającego udzielaniu kompleksowej, specjalistycznej pomocy. Dzięki temu możliwe będzie systematyczne wzmacnianie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz rozwijanie profesjonalnych form wsparcia, dostosowanych do ich realnych potrzeb. W efekcie oczekuje się poprawy funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także zwiększenia ich samodzielności i zdolności do pokonywania trudności.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania działań zawartych w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Szprotawa na lata 2026-2028 będą środki finansowe w ramach środków budżetu Gminy Szprotawa, dotacji celowych oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Szprotawa na lata 2026–2028 podlega stałemu monitorowaniu oraz okresowej ewaluacji. Program ma charakter otwarty, co umożliwia jego dostosowywanie do zmieniających się potrzeb rodzin i warunków społecznych.

Monitoring prowadzony będzie w sposób ciągły i obejmie analizę realizowanych działań, ocenę stopnia osiągania celów oraz identyfikację ewentualnych trudności. Pozwoli to na bieżące wprowadzanie usprawnień oraz podejmowanie działań korygujących.

Ewaluacja programu będzie przeprowadzana okresowo w celu oceny skuteczności i efektywności podejmowanych działań oraz racjonalności wydatkowania środków finansowych. Wyniki ewaluacji posłużą do formułowania rekomendacji i wyznaczania kierunków dalszego rozwoju programu.

XII. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz Szprotawy składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.”

Zgodnie z art. 176 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy sporządzanie w terminie do 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku oraz do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu Wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Centrum Usług Społecznych sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je właściwemu Wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

XIII. ZAKOŃCZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Szprotawa na lata 2026–2028 stanowi dokument, którego nadrzędnym zamierzeniem jest tworzenie sprzyjających warunków do systematycznego podnoszenia jakości życia rodzin, w szczególności dzieci i młodzieży. Program ukierunkowany jest na wzmacnianie potencjału wewnętrznego rodzin oraz rozwój ich kompetencji, co ma umożliwić skuteczniejsze przeciwdziałanie trudnościom opiekuńczo-wychowawczym i społecznym oraz podejmowanie działań na rzecz ich trwałego przezwyciężania.

Założenia Programu obejmują budowę kompleksowego i zintegrowanego systemu wsparcia, którego rolą będzie nie tylko udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, lecz również podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej uwarunkowań, przejawów i konsekwencji dysfunkcji rodzinnych. W celu realizacji tych zadań niezbędna będzie ścisła współpraca podmiotów publicznych, instytucji wykonujących zadania z zakresu polityki społecznej, organizacji pozarządowych oraz innych jednostek działających na rzecz dobra rodziny.

W ramach Programu szczególny nacisk położono na minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk problemowych dotyczących rodziny oraz promowanie postaw i rozwiązań sprzyjających poprawie ich funkcjonowania. Istotnym elementem planowanych działań jest wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa w środowisku rodzinnym oraz rozwijanie mechanizmów pomocy adekwatnych do zróżnicowanych potrzeb poszczególnych rodzin.

Integralną częścią Programu jest włączanie dzieci i młodzieży w przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym, integracyjnym i profilaktycznym, ukierunkowane na nabywanie kompetencji społecznych, rozwijanie zainteresowań oraz wspieranie ich wszechstronnego rozwoju. Podkreśla się jednocześnie, iż osiągnięcie zakładanych rezultatów pozostaje w znacznym stopniu uwarunkowane aktywnym zaangażowaniem członków rodzin oraz ich gotowością do podejmowania działań naprawczych i wdrażania pozytywnych zmian w codziennym funkcjonowaniu.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gminy mają obowiązek opracowania i realizacji trzyletnich programów wspierania rodziny. Program ten powinien określać w szczególności działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sposoby ich wspierania we współpracy z instytucjami, organizacjami oraz podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych kryzysem, niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą lub innymi problemami społecznymi. Realizacja programu pozwala na wzmocnienie kompetencji rodziców, poprawę funkcjonowania rodziny, zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz zwiększenie szans rozwojowych zarówno dzieci, jak i całych rodzin.

Program zakłada podejmowanie działań umożliwiających rodzinom przezwyciężanie trudności poprzez udzielanie wsparcia asystentów rodziny, pracowników socjalnych oraz wykorzystanie lokalnych zasobów instytucjonalnych. Ważnym elementem programu jest współpraca samorządu gminnego z innymi jednostkami organizacyjnymi, placówkami oświatowymi, ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami funkcjonującymi w obszarze polityki społecznej.

Przyjęcie programu stanowi realizację ustawowego obowiązku gminy, a jednocześnie odpowiedź na realną potrzebę prowadzenia zintegrowanych działań na rzecz rodzin wymagających wsparcia. Wdrożenie programu umożliwi skuteczniejsze podejmowanie działań profilaktycznych i pomocowych, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia rodziny.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Opracował: Kowalczyk Ewelina
Dyrektor Centrum Usług Społecznych
Dnia: 10-12-2025r

BURMISTRZ
Miroslaw Gąsik